

Uchwała Nr XXXV/40/21
Rady Gminy Czerwin
z dnia 20 grudnia 2021 roku

**w sprawie przyjęcia „Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii”
w Gminie Czerwin na rok 2022.**

Na podstawie art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) uchwala się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się:

1. „Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii” w Gminie Czerwin na 2022 r. stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.
2. Harmonogram realizacji „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii” na rok 2022 r. stanowiący załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy

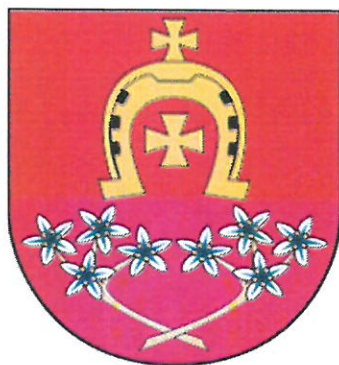
§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Krzysztof Tysza

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
w Gminie Czerwin na rok 2022**

Spis treści

Wstęp.....	3
RODZIAŁ I. PODSTAWY PRAWNE.....	4
Podstawa prawna Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwin	4
RODZIAŁ II. ANALIZA SYTUACJI WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ NARKOMANII W GMINIE CZERWIN.....	5
2.1. Dane demograficzne.....	5
2.2. Rynek alkoholowy	7
2.3. Opinie i postawy dorosłych mieszkańców	7
2.4. Opinie i postawy dzieci oraz młodzieży.....	15
2.5. Analiza SWOT	21
RODZIAŁ III. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE WSPÓŁPRACUJĄCE PRZY REALIZACJI PROGRAMU	22
3.1. Instytucje i organizacje na terenie Gminy Czerwin.....	22
3.2. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej.....	23
3.3. Działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	24
3.4. Działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży	25
RODZIAŁ IV. ADRESACI PROGRAMU	25
RODZIAŁ V. CELE PROGRAMU	26
RODZIAŁ VI. KIERUNKI DZIAŁAŃ PROGRAMU	27
6.1. Profilaktyka uniwersalna.....	27
6.2. Profilaktyka selektywna.....	29
6.3. Profilaktyka wskazująca.....	32
RODZIAŁ VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	35

Wstęp

Środki psychoaktywne, niezależnie czy są legalne, czy zakazane przez ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii, są poważnym źródłem zagrożenia. Łączy się z nimi ryzyko uzależnienia, a także przyczyniają się do wzrostu przestępczości. Nadużywanie alkoholu i odurzanie się często wiążą się z czynami karalnymi, włamaniami, kradzieżami oraz rozbojem. W rodzinach dotkniętych uzależnieniem często pojawia się przemoc. Osoby dotknięte nałogiem, stają się ofiarą własnej słabości, cierpi ich zdrowie psychiczne i fizyczne. Powoli ulegają trwałemu wykluczeniu społecznemu, ponieważ stają się obciążeniem dla lokalnej społeczności, gdyż są niezdolni do pracy.

Według WHO, uzależnienie będzie stanem psychicznym oraz fizycznym, który wynika z interakcji pomiędzy organizmem a środkiem uzależniającym. Charakterystyczna dla tego jest zmiana zachowania oraz inne reakcje, m.in. konieczność zażywania danego środka, w sposób ciągły lub okresowy oraz wykonywanie określonych czynności w celu doznania ich wpływu na psychikę, a niekiedy także po to, aby uniknąć przykrych objawów wynikających z ich braku.

Zgodnie z definicją WHO zespół uzależnienia od alkoholu, powszechnie zwany alkoholizmem, to zespół objawów somatycznych, poznawczych oraz behawioralnych, w których spożywanie napojów alkoholowych ma pierwszeństwo nad innymi zachowaniami.

Narkomania to stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne, środków odurzających, substancji psychoaktywnych lub środków zastępczych. O narkomanii mówimy zwykle w przypadku wielorakiego zażywania środka uzależniającego, jednak istnieje możliwość, iż uzależnienie może zaistnieć nawet po jednorazowej dawce.

Przeciwdziałanie uzależnieniom jest ważnym zadaniem Gminy, które zostaje wyrażone w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (dalej zwanego Programem). Jego podstawą jest wiedza merytoryczna wynikająca z danych statystycznych, wybranych badań naukowych, analizy mocnych stron systemu pomocy oraz jego deficytów (analizy SWOT), które wymagają reorganizacji i wsparcia. Główny przedmiot Programu stanowi troska o bezpieczeństwo i zdrowie mieszkańców Gminy Czerwin.

RODZIAŁ I. PODSTAWY PRAWNE

Podstawa prawna Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwin

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Czerwin na 2022 rok powstał w oparciu o obowiązujące w tym zakresie akty programy krajowe oraz rekomendacje i diagnozy, w szczególności:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 t.j.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.),
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920 ze zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 t.j.),
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1956 t.j.),
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2021 r. poz. 711 ze zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642 ze zm.)
- Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2022 roku
- Diagnoza problemów społecznych zrealizowana w Gminie Czerwin w 2021 roku

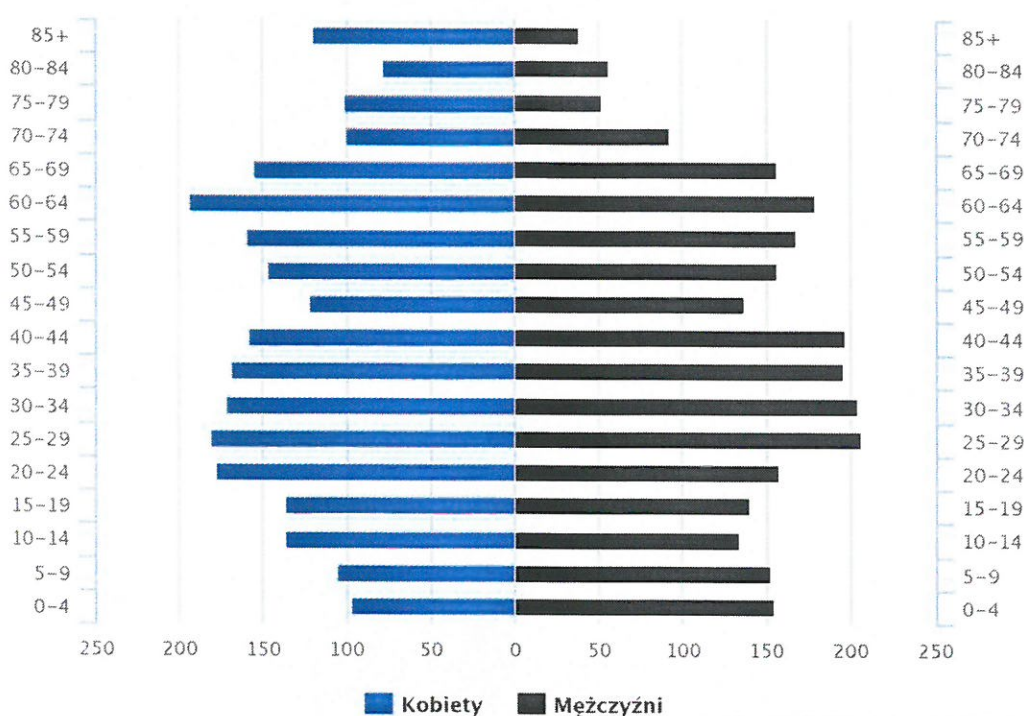
RODZIAŁ II. ANALIZA SYTUACJI WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ NARKOMANIW GMINIE CZERWIN

2.1. Dane demograficzne

Gmina Czerwin liczy 5 098 mieszkańców, z czego 49,4% stanowią kobiety, a 50,6% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 5,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,3 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Piramida wieku mieszkańców gminy Czerwin, 2019

(Źródło: GUS)

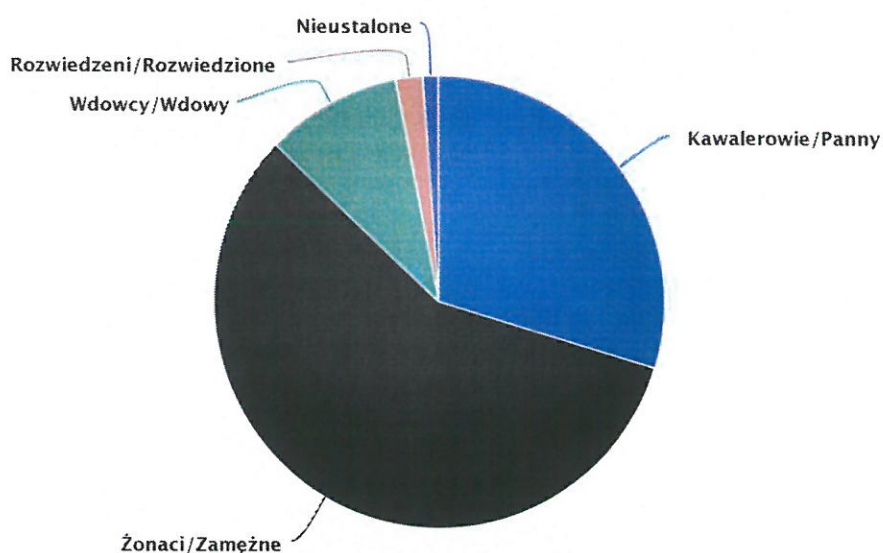

www.polskawliczbach.pl

Mieszkańcy gminy Czerwin zawarli w 2019 roku 26 małżeństw, co odpowiada 5,1 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie więcej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 29,7% mieszkańców gminy Czerwin jest stanu wolnego, 57,4% żyje w małżeństwie, 1,9% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,8% to wdowy/wdowcy.

Stan cywilny (Ludność w wieku 15+ lat) – Gmina Czerwin

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

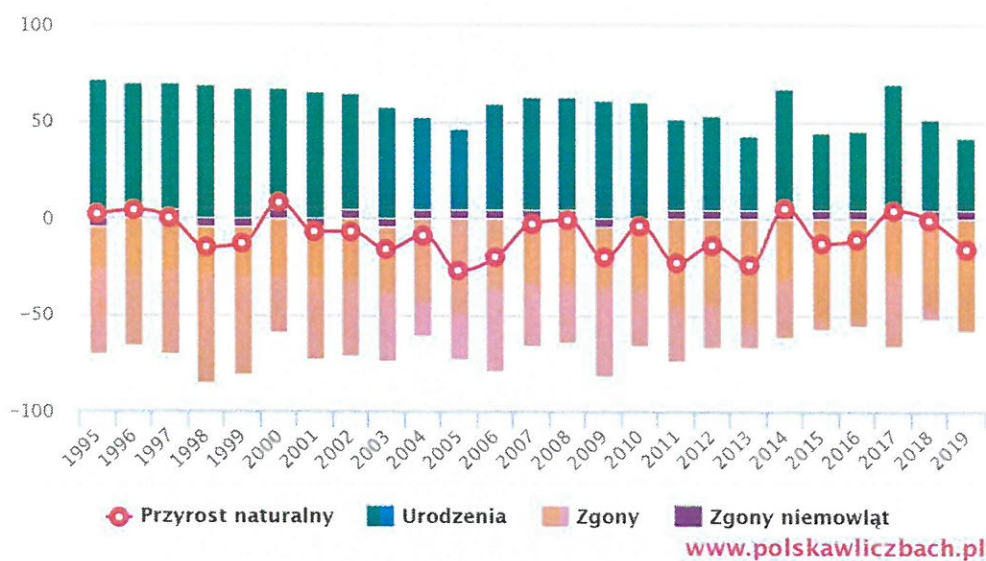

www.polskawliczbach.pl

Gmina Czerwin ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -16. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,13 na 1000 mieszkańców gminy Czerwin. W 2019 roku urodziło się 42 dzieci, w tym 40,5% dziewczynek i 59,5% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 412 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,05 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Przyrost naturalny w latach 1995–2019 w gminie Czerwin

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

2.2. Rynek alkoholowy

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych dla poszczególnych ich rodzajów:

1. do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - a. do 4,5%: 17
 - b. od 4,5% do 18%: 9
 - c. powyżej 18%: 14
2. do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - a. do 4,5%: 1

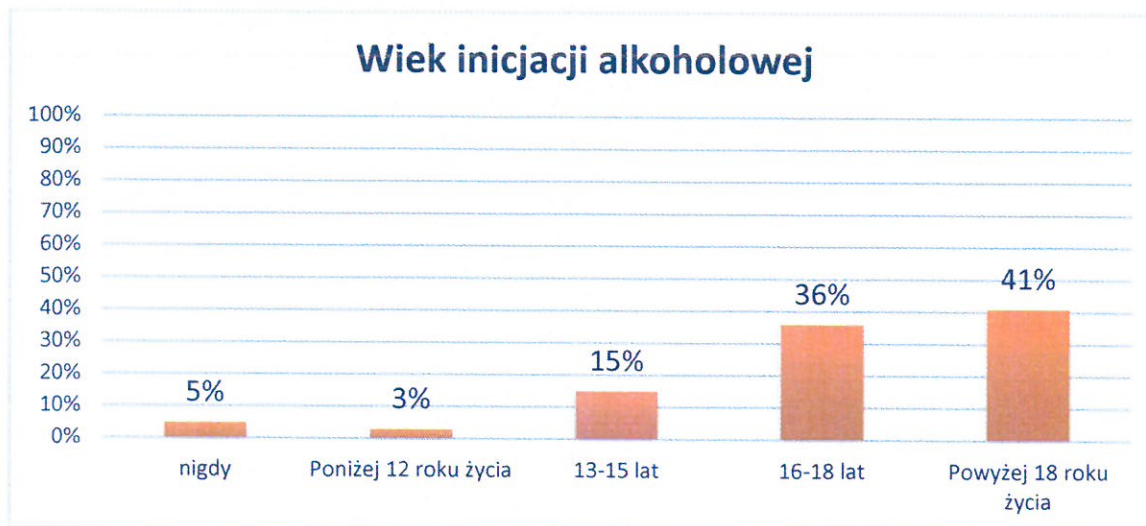
Badania sprzedawców napojów alkoholowych

Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol większość badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek (69% a 31% robi to często). W opinii 8% sprzedawców próba zakupu przez niepełnoletnich zdarza się najczęściej kilka razy w miesiącu. Jednak, w zestawieniu tych wyników z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu gminy Czerwin, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Sporo uczniów oceniło, że raczej i bardzo łatwo jest kupić zarówno alkohol (11% uczniów) jak i papierosy (20% uczniów) osobom poniżej 18 roku życia. Kampania informacyjna może zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

2.3. Opinie i postawy dorosłych mieszkańców

Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne

Wiek inicjacji alkoholowej: Większość ankietowanych deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności (41%). 36% osób swój wiek inicjacji alkoholowej wskazało na wiek między 16 a 18 r.ż. 5% badanych deklaruje, że nigdy nie próbowało alkoholu.

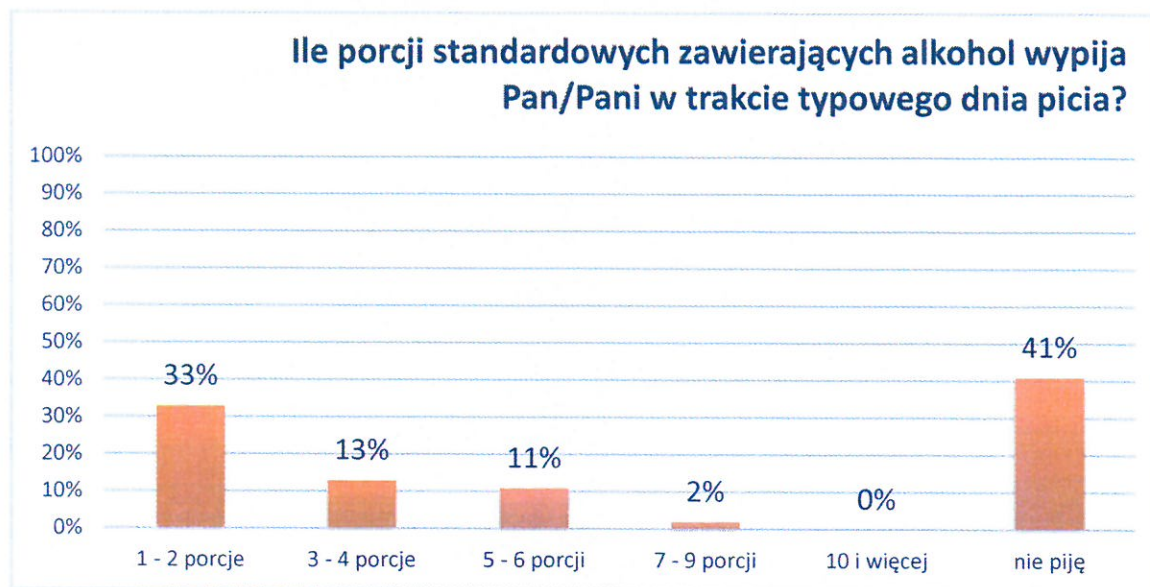
Częstotliwość spożywania alkoholu: 30% respondentów zadeklarowało abstynencję. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol kilka razy w miesiącu (23%) oraz kilka razy w roku (36%). 3% osób przyznało się do codziennego spożywania alkoholu, również 3% do kilkukrotnego w tygodniu spożywania alkoholu.

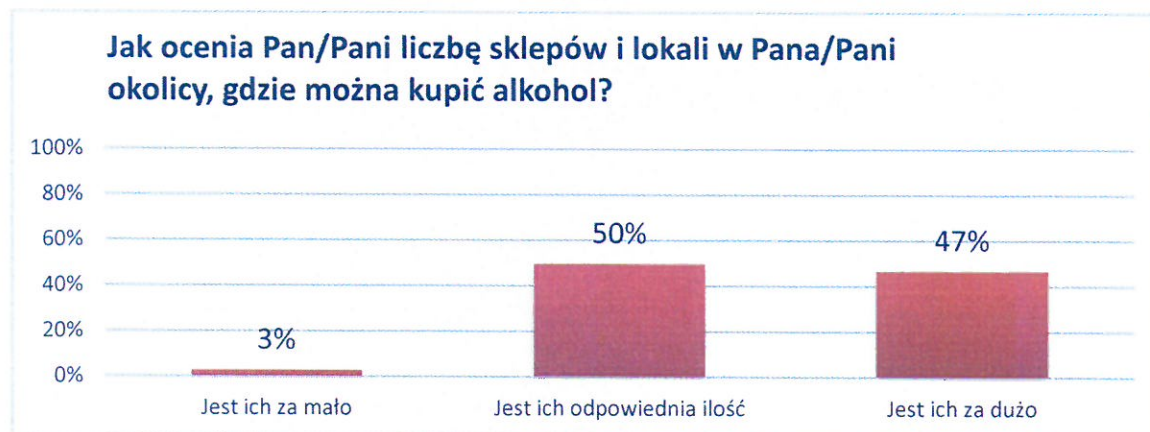
Ilość spożywanego alkoholu: Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 (33%) oraz 3-4 porcje alkoholu (13%). 11% osób zadeklarowało ilości rzędu 5-6 porcji. 41% badanych przyznało, że nie pije.

W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy gminy Czerwin odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o średnim poziomie ryzyka. Mieszkańcy gminy piją dość regularnie, jednorazowo spożywając stosunkowo nieduże ilości alkoholu.

Wśród badanych mieszkańców gminy Czerwin 3% uważa, że w okolicy znajduje się zbyt mała liczba punktów, w których można kupić alkohol. Jednocześnie 50% respondentów deklaruje, że na terenie gminy jest ich odpowiednia liczba, a dla 47% ankietowanych punktów sprzedających alkohol jest za dużo.

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Pierwsze z pytań w tej części dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest zbyt rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności gminy Czerwin, ponieważ łącznie tylko 33% mieszkańców udzieliło twierdzącej odpowiedzi.

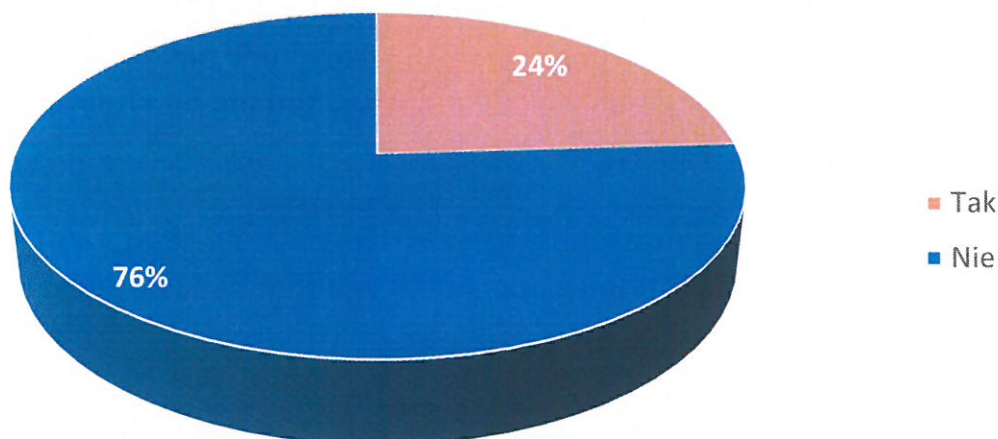
Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. Łącznie 85% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż. Jednocześnie, 77% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym, a 62% badanych przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

91% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu. 86% badanych twierdzi, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych. Łącznie 89% ankietowanych mieszkańców nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
<i>Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.</i>	14%	19%	19%	48%
<i>Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.</i>	48%	37%	8%	7%
<i>Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.</i>	39%	38%	12%	11%
<i>Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.</i>	25%	37%	25%	13%
<i>Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.</i>	7%	7%	25%	61%
<i>Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.</i>	8%	3%	12%	77%
<i>Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.</i>	5%	4%	5%	86%

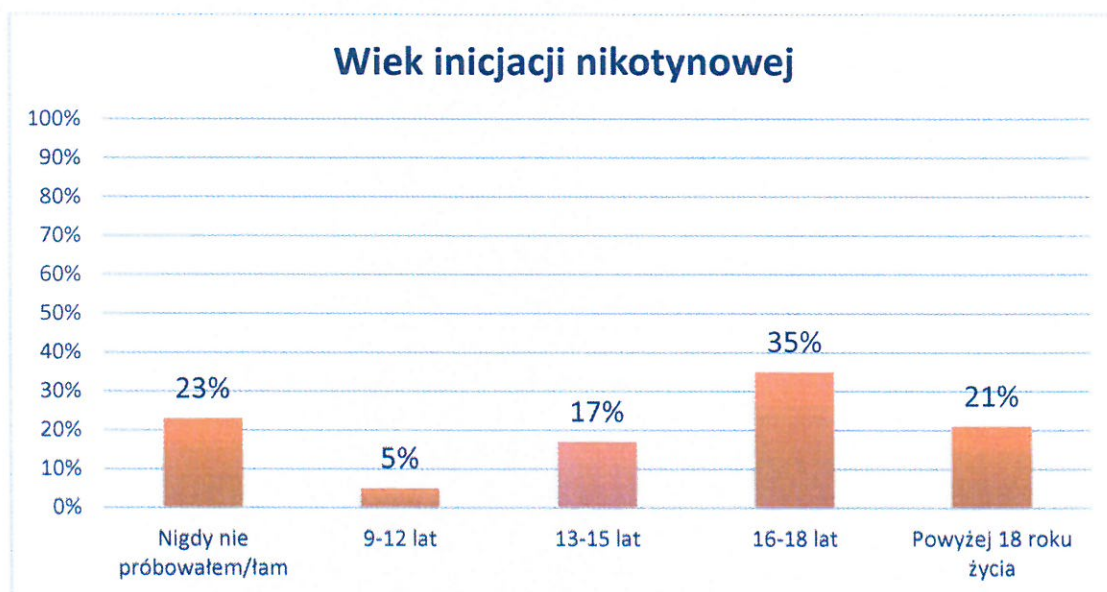
Zapytaliśmy również mieszkańców gminy Czerwin, czy wiedzą, gdzie może otrzymać pomoc osoba uzależniona od alkoholu – 24% ankietowanych posiada taką wiedzę. Wśród wymienianych odpowiedzi pojawiały się OPS, GKRPA, poradnia uzależnień, lekarz oraz Urząd Gminy.

Czy wie Pan/Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

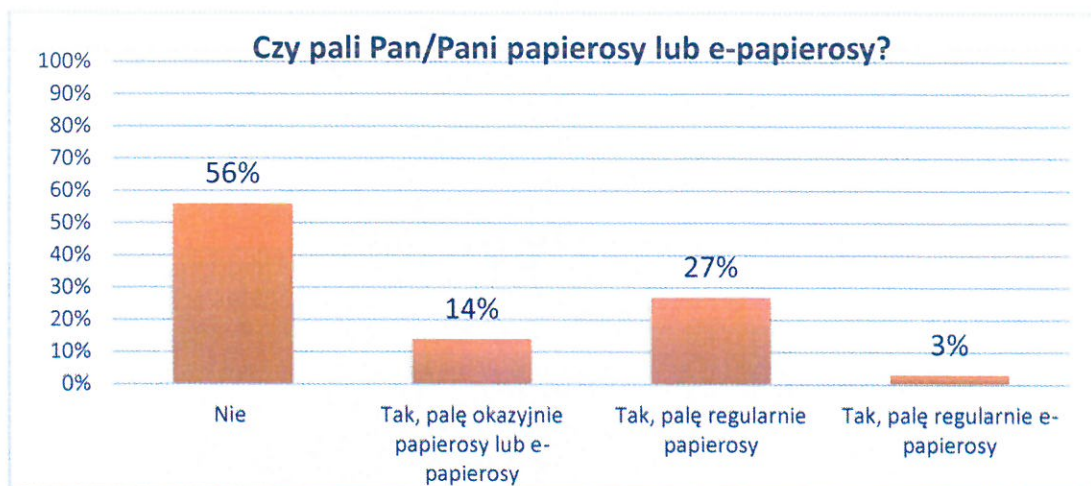

Substancje psychoaktywne: nikotyna

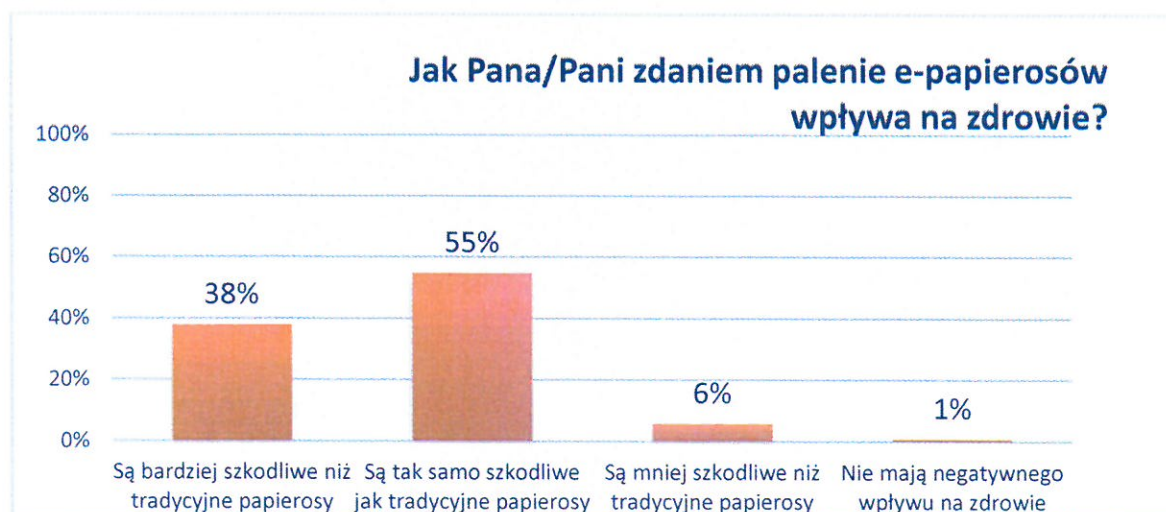
Okazuje się, że 21% respondentów zapaliło pierwszego papierosa jako osoby pełnoletnie. Kolejno, 35% mieszkańców deklaruje, że zapaliło po raz pierwszy papierosa będąc w wieku 16-18 lat. 17% ankietowanych przyznaje, że spróbowało papierosa w wieku 13-15 lat. Warte zauważenia jest, że 23% ankietowanych mieszkańców gminy Czerwin nigdy nie paliło.

14% badanych odpowiedziało, że pali papierosy okazjonalnie. 27%, wskazało, że regularnie pali papierosy, a 56% nie pali papierosów w ogóle.

Ze względu na rosnącą popularność e-papierosów zapytaliśmy mieszkańców, co sądzą o ich szkodliwości. Producenci tych wyrobów sugerują, że stanowią one zdrowsze odpowiedniki klasycznych papierosów. Istotnie nie zawierają one substancji smolistych, jednak nadal dostarczają one nikotyny – substancji o działaniu psychoaktywnym, skutkującej wieloma negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi. 6% respondentów uważa, że e-papierosy są mniej szkodliwe, jak klasyczne papierosy. Ponad połowa (55%) uważa, że są one tak samo szkodliwe jak tradycyjne papierosy. Natomiast, 38% badanych jest przeciwnego zdania, stwierdzając, że mają one gorszy wpływ na zdrowie człowieka niż tradycyjne papierosy.

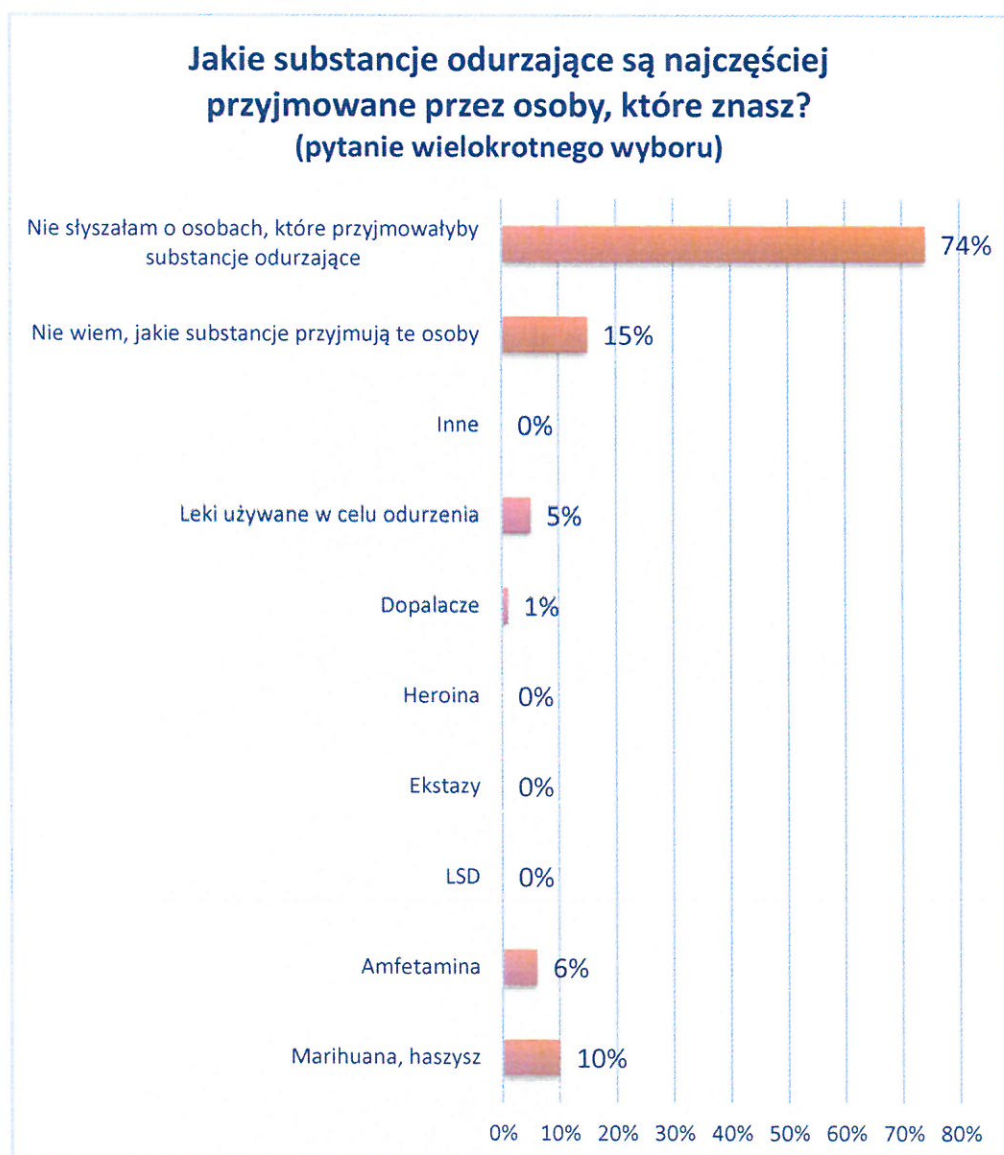
Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze, leki

Badanie rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywujące do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku badanych osób. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

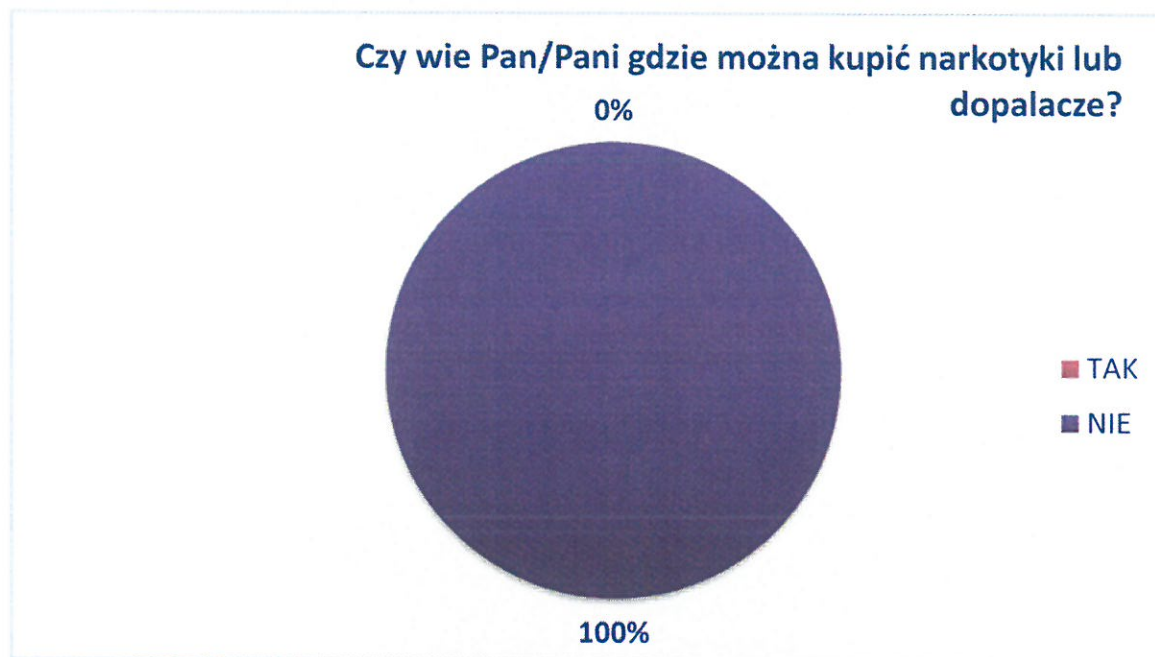
26% ankietowanych zna co najmniej jedną osobę zażywającą narkotyki lub dopalacze. Natomiast 74% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające.

Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się marihuana i haszysz oraz amfetamina, dopalacze. 74% badanych twierdzi, że w ich otoczeniu nie ma osób przyjmujących substancje odurzające.

Ankietowani mieszkańcy gminy (100%) nie wiedzą, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

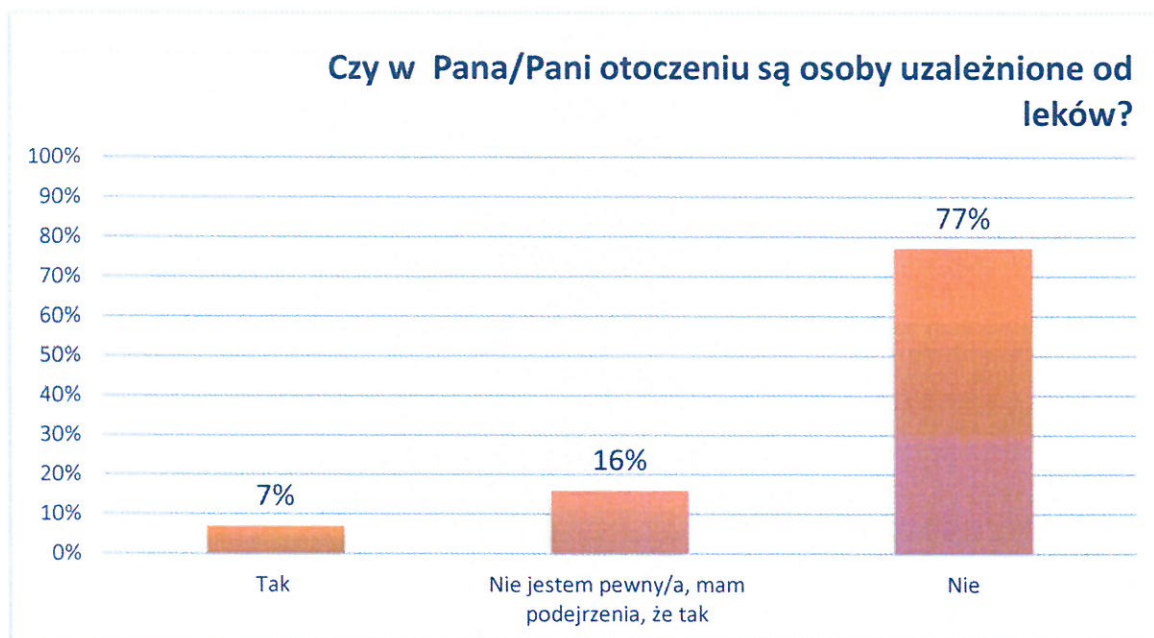

W polskim społeczeństwie oprócz narkotyków i dopalaczy poważnym problemem są również leki dostępne w aptekach. Niektóre z nich np. pseudoefedryna wywierają wpływ na układ nerwowy i mogą być stosowane niezgodnie z przeznaczeniem w celu wywołania efektów odurzających. Wiele osób może być także uzależnionych od powszechnie dostępnych leków przeciwbólowych. Co więcej: *Sprzedaż leków w Polsce od kilkunastu lat rośnie. Jak podaje Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, nasz kraj jest szóstym, co do wielkości rynkiem zbytu leków w Europie. Pod względem liczby opakowań przypadających na jednego mieszkańca zajmujemy drugie miejsce – za Francją¹.*

77% badanych mieszkańców twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób uzależnionych od leków. Natomiast 16% ma podejrzenia, że tak jest, a 7% potwierdza, że zna osoby mające ten problem.

¹ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Stosowanie leków dostępnych bez recepty*, Warszawa, październik 2007.

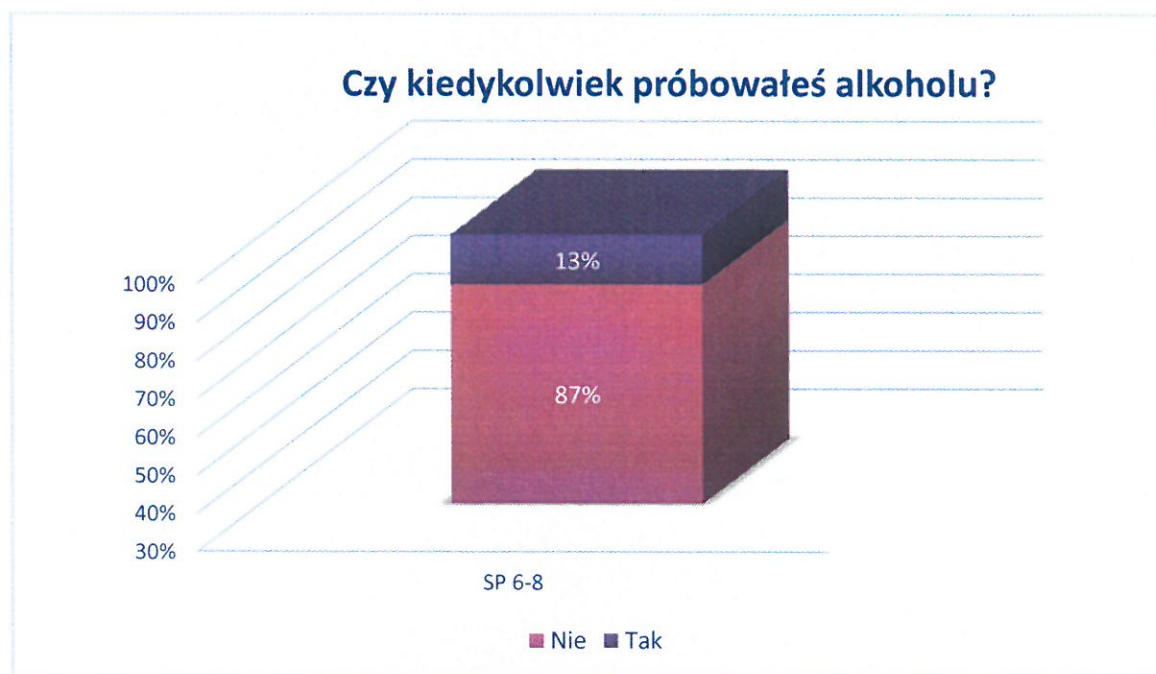
Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_143_10.PDF (dostęp: 16.06.2017).

2.4. Opinie i postawy dzieci oraz młodzieży

Substancje psychoaktywne: Alkohol

Inicjację alkoholową ma za sobą 13% uczniów szkół gminy Czerwin.

Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów jest spotkanie ze znajomymi (33%) oraz towarzystwo rodziny (33%).

Powyższe wyniki wydają się potwierdzać prawidłowość związaną z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Prawidłowość tę można wykorzystać

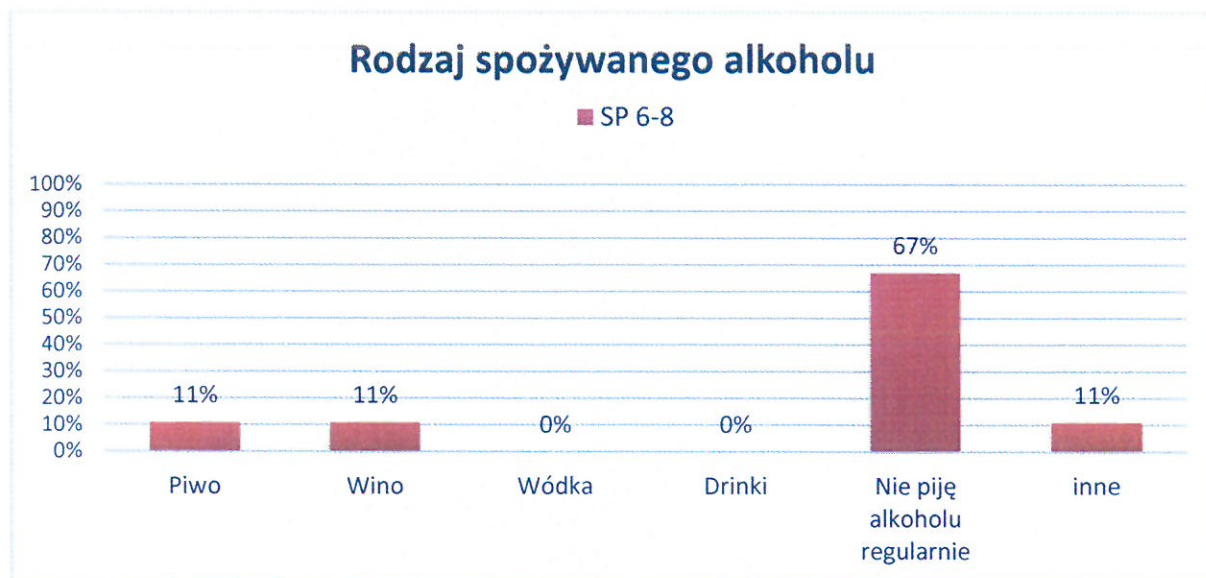
w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

Oprócz okoliczności inicjacji ważne było dla nas także to, jak często młodzi ludzie sięgają alkohol. 89% uczniów wskazało, że spróbowało alkoholu tylko raz, a 11% deklaruje, że pije rzadziej niż raz w miesiącu.

W następnej kolejności zapytaliśmy uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie generalnie najczęściej deklarują, że sięgają po piwo oraz wino.

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Pokazane poniżej wyniki wskazują, że 51% uczniów nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 r.ż. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Z kolei łącznie 12% uczniów wskazuje, że jest przeciwnie, co oznacza, że mogą oni lub ich rówieśnicy być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

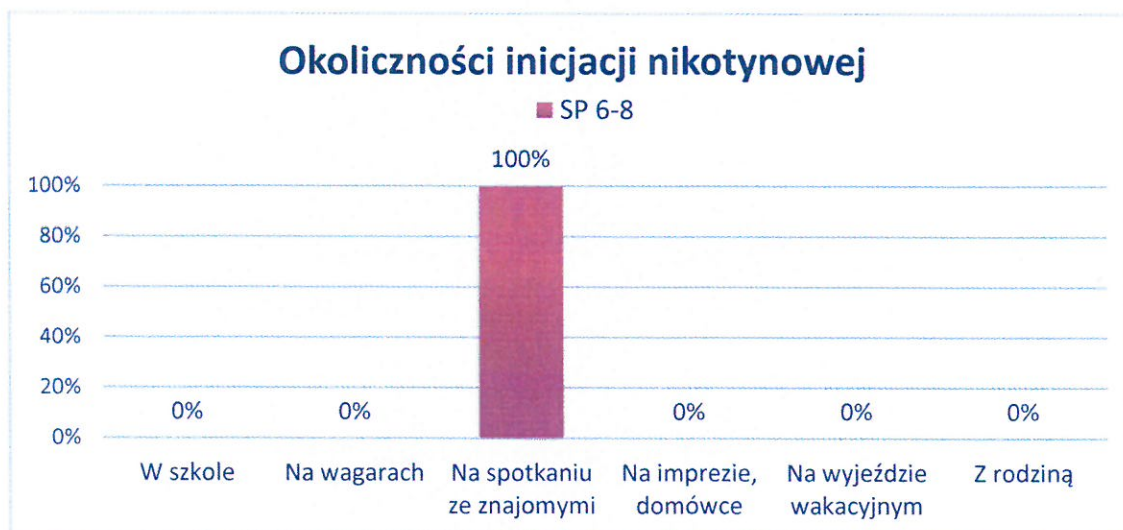

Substancje psychoaktywne: Papierosy

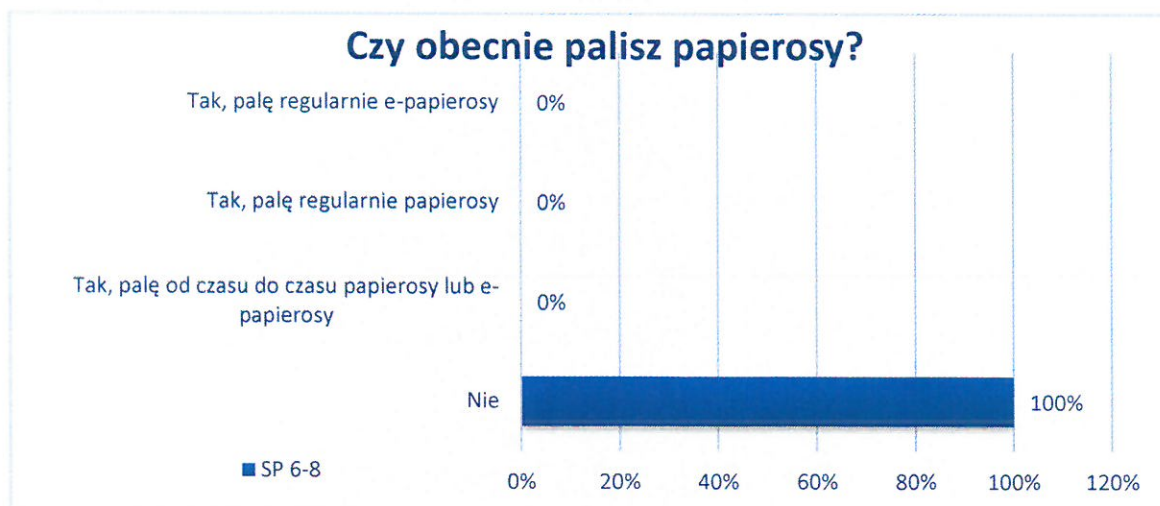
Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów z gminy Czerwin, czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach. Inicjację nikotynową ma za sobą 3% uczniów badanych klas.

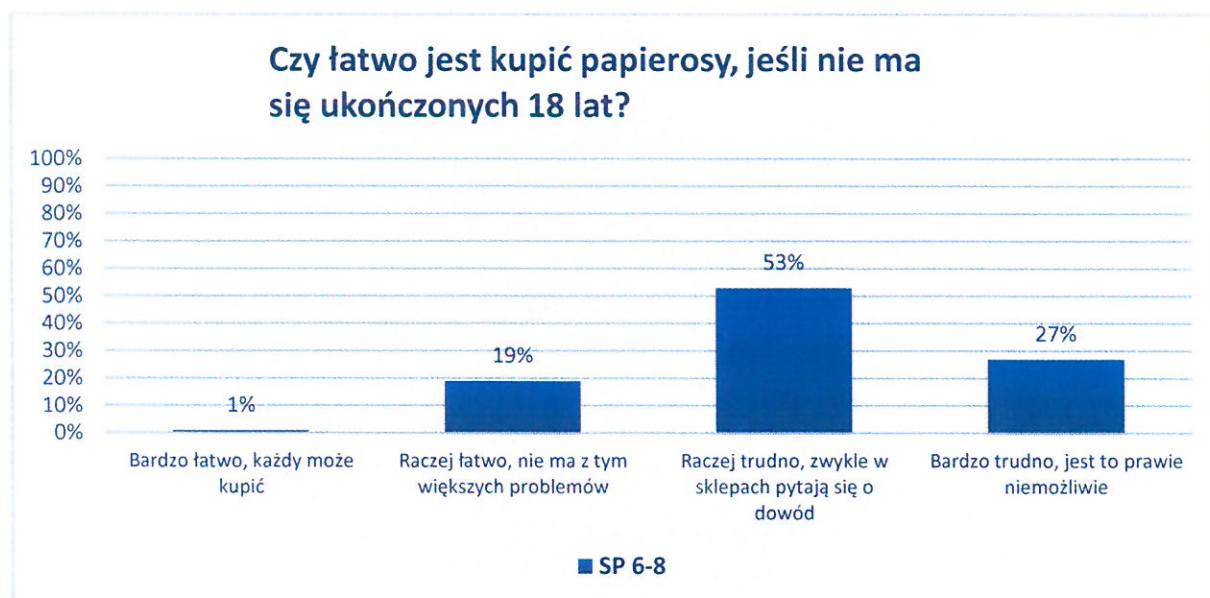
Najczęściej wskazywaną przez uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było spotkanie ze znajomymi.

100% uczniów mających za sobą inicjację nikotynową deklaruje, że nie pali aktualnie papierosów.

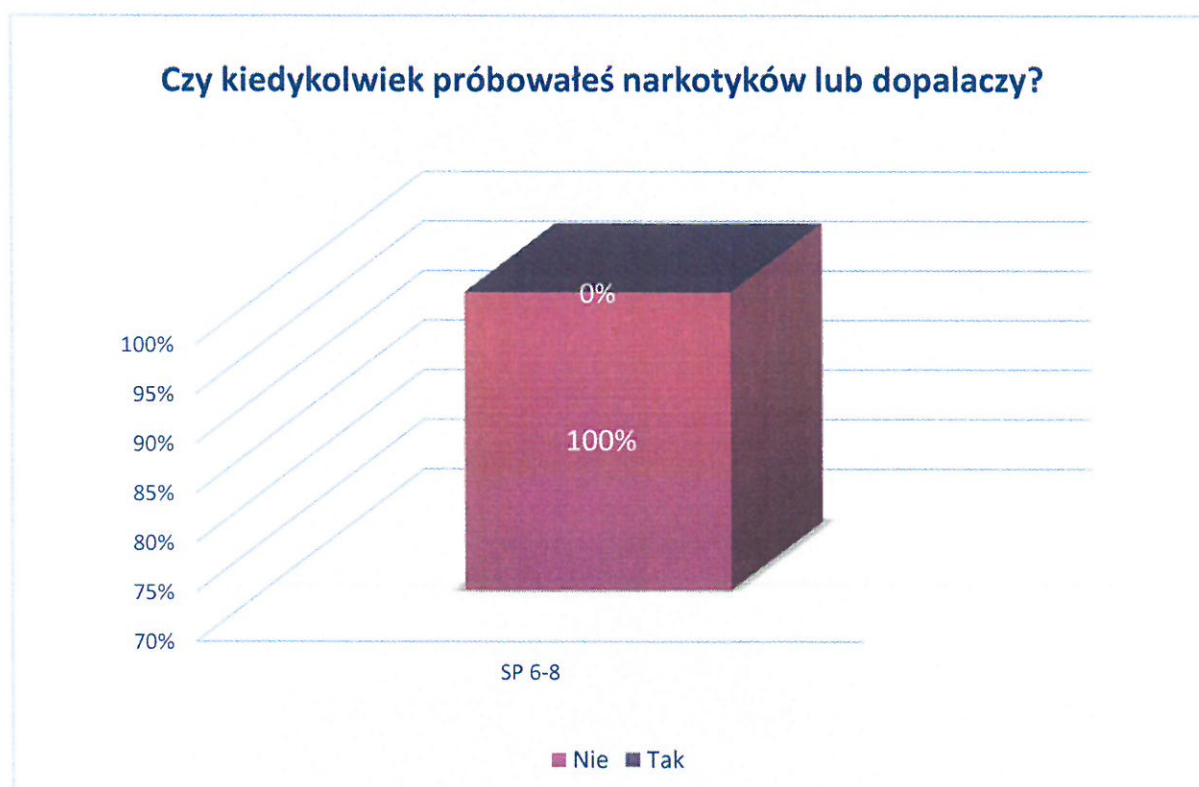

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. Większość uczniów uważa, że jest to trudne bądź niemożliwe (80%). Jednak dla 20% z nich zakup papierosów nie stanowiłby trudności.

Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze

Wyniki badań wskazują, że uczniowie gminy Czerwin nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy.

Poniższy wykres przedstawia subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy. Zdecydowana większość uczniów nie wie, czy kupno narkotyków jest łatwe czy trudne, co pozwala wnioskować, że nigdy nie podejmowali próby takiego zakupu. Jednak 3% uczniów uważa, że w ich środowisku łatwo o zakup narkotyków.

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 6-8

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	13%	46%	21%	20%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	0%	16%	23%	61%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	56%	24%	7%	13%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	0%	1%	27%	72%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	4%	4%	23%	69%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	3%	14%	29%	54%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	0%	1%	13%	86%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	63%	24%	4%	9%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	5%	3%	16%	76%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	3%	14%	26%	57%

Postawy wobec substancji psychoaktywnych

2.5. Analiza SWOT

Jedną z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych jest analiza SWOT. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths*- Mocne (silne) strony; *Weaknesses*- Słabe strony; *Opportunities*- Szanse; *Threats*- Zagrożenia.

Poniższa analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie Czerwin. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• organizacja wydarzeń o zakresie profilaktycznym dla dzieci, rodziców i nauczycieli • Funkcjonowanie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w gminie wraz z dostępnością specjalistów • niska popularność narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży • niska popularność narkotyków i dopalaczy wśród dorosłych mieszkańców Gminy Czerwin • odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych	• ujemny przyrost naturalny • problem picia alkoholu i palenia tytoniu wśród dzieci i młodzieży oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej i nikotynowej • możliwe zagrożenie problemem alkoholowym
SZANSE	ZAGROŻENIA
• wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych • wzrost aktywności społecznej wśród	• Wpływ pandemii na funkcjonowanie społeczne mieszkańców, związane między innymi z izolacją społeczną oraz pogorszeniem sytuacji ekonomicznej • migracja zarobkowa młodych i wykształconych osób do większych

mieszkańców,	miast i za granicę
• rozwój oferty sportowej i kulturalnej dla mieszkańców	• starzenie się społeczeństwa
• rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą.	• zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy
	• niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów

RODZIAŁ III. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE WSPÓŁPRACUJĄCE PRZY REALIZACJI PROGRAMU

3.1. Instytucje i organizacje na terenie Gminy Czerwin

Jednostki organizacyjne i pomocnicze:

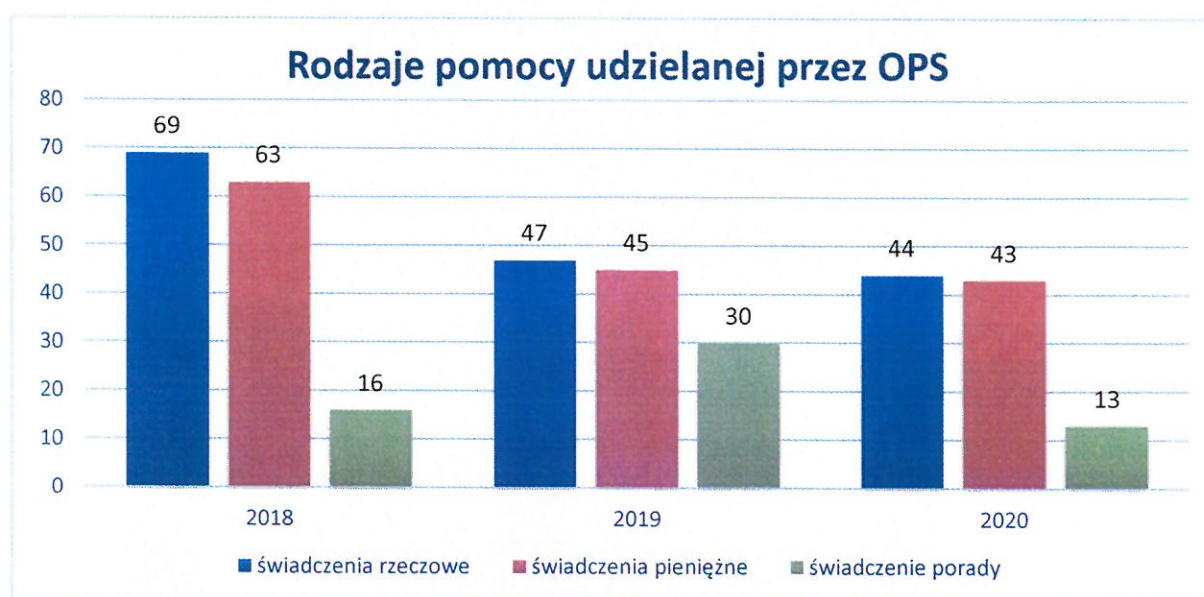
- Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Czerwinie
- Szkoła Podstawowa w Piskach
- Przedszkole Samorządowe w Czerwinie
- Dzienny Dom "Senior +" w Czerwinie
- Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwinie
- Gminny Ośrodek Kultury w Czerwinie
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwinie
- Żłobek Gminny w Czerwinie

Źródło: <https://www.czerwin.pl/>

3.2. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej

Pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba rodzin ogółem	97	90	66
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	8	9	brak danych

Powody przyznawania pomocy społecznej

(liczba osób)

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Niepełnosprawność	26	23	16
Bezrobocie	34	28	15
Osoby dotknięte klęską żywiołową	2	0	2
Ubóstwo	62	49	38
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	41	5	2
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	41	31	25
Alkoholizm	8	3	0
Bezdomność	4	1	0

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową (liczba osób)			
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Pracuje	10	9	21
Pracuje dorywczo	2	1	0
Nie pracuje	7	5	7
Studiuje	0	0	0
Na rencie	0	0	3
Na emeryturze	2	2	4
Na zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0
Bezrobotni bez prawa do zasiłku	15	13	13
Niepełnosprawność	14	13	13

3.3. Działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych			
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Posiedzenia KRPA (ogółem)	9	8	8
Przeprowadzone rozmowy	6	7	12
Kontrole punktów sprzedaży	0	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	2	0	1

W związku z procedurą Niebieskiej Karty sporządzono:

	2018 r.	2019 r.	2021 r.
Ogółem wniosków	10	13	12
W tym przez:			
OPS	10	13	12
Policja	10	13	12

Szkolenia DLA PRACOWNIKÓW: KRPA, OPS, ŚWIETLIC

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba szkoleń	12	10	6

3.4. Działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży

2018:

- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – 30 osób

2019:

- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – 30 osób

2020:

- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – 40 osób

RODZIAŁ IV. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do społeczności Gminy Czerwin, osób, które spotykają się w życiu codziennym z problemem uzależnień od środków psychoaktywnych oraz ich konsekwencjami, w szczególności do:

- dzieci, młodzieży i osób dorosłych z grup ryzyka,
- osób uzależnionych i współuzależnionych,

- rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym,
- pracowników podmiotów działających na terenie Gminy Czerwin (pedagodzy, nauczyciele, psychologowie, pracownicy socjalni, terapeuci, asystenci rodziny), którzy zajmują się zawodowo przeciwdziałaniem, rodziną oraz dziećmi i młodzieżą, jak również osobami z grupy ryzyka narażonych na uzależnienie.

RODZIAŁ V. CELE PROGRAMU

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani opiera się na:

- skierowanej do ogółu społeczności profilaktyce uniwersalnej,
- skierowanej na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka profilaktyce selektywnej,
- skierowanej na jednostki lub grupy osób wysokiego ryzyka, które przejawiają pierwsze symptomy problemów uzależnienia od środków psychoaktywnych profilaktyce wskazującej.

Profilaktyka uniwersalna

Odbiorcy: Ogół mieszkańców Gminy Czerwin, a w szczególności dzieci i młodzież.

Cel główny: Propagowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie zainteresowań, wspieranie prawidłowego rozwoju emocjonalno-społecznego dzieci i młodzieży, wspomaganie rodzin w ich funkcji wychowawczo-opiekuńczej, jako czynnik chroniący.

Profilaktyka selektywna

Odbiorcy: Osoby, które przez uwarunkowania biologiczne i środowiskowe są w większym stopniu narażone na rozwój zachowań ryzykownych.

Cel główny: Działania i programy profilaktycznych kierowane do wybranych osób, które mają zapobiegać i ograniczać lub uniemożliwiać podejmowanie zachowań ryzykownych.

Profilaktyka wskazująca

Odbiorcy: Osoby, u których rozpoznano objawy uzależnienia oraz powracające z leczenia.

Cel główny: Zorganizowana terapia uzależnień oraz programy, które umożliwią niwelowanie szkód spowodowanych nałogiem.

RODZIAŁ VI. KIERUNKI DZIAŁAŃ PROGRAMU

6.1. Profilaktyka uniwersalna

W ramach profilaktyki uniwersalnej Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii należy podjąć następujące działania na terenie Gminy Czerwin:

PLANOWANE DZIAŁANIA	PLANOWANI REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
1. Prowadzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu, m.in. zajęć sportowo-rekreacyjnych, których celem jest zapewnienie poczucia przynależności, możliwości rozwoju zainteresowań oraz umiejętności pracy zespołowej. Istotne, aby wspierały kulturę fizyczną wśród dzieci i młodzieży oraz promowały zdrowy styl życia.	Gmina Czerwin Organizacje sportowe Szkolne kluby sportowe	Ilość osób uczestnicząca w zajęciach dodatkowych. Kwota środków finansowych.
2. Wspieranie inicjatyw, które rozwijają umiejętności i zainteresowania uczniów. Zajęcia powinny być prowadzone w taki sposób, aby uatrakcyjnić czas spędzany po szkole. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży m.in. w formie zajęć kulturalnych, rekreacyjnych w ramach profilaktyki uzależnień. Organizowanie konkursów profilaktycznych.	Gmina Czerwin Gminny Ośrodek Kultury Świetlice Placówki oświatowe	Ilość osób uczestnicząca w zajęciach dodatkowych. Ilość zajęć, inicjatyw o charakterze profilaktycznym (w tym: ilość konkursów). Kwota środków finansowych.

Zorganizowanie dydaktycznych spektakli teatralnych dla dzieci i młodzieży lub innych inicjatyw kulturalno-rozrywkowych służących profilaktyce alkoholowej, Kontynuowanie przez dyrektorów szkół działań na rzecz wychowania w trzeźwości poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych (kół zainteresowań, dyskotek, konkursów, zawodów sportowych, itp.).		
3.Realizowanie rekomendowanych programów profilaktycznych przez kompetentnych specjalistów (w tym pedagogów oraz trenerów dla dzieci i młodzieży). Programy wychowawczo-profilaktyczne szkoły będą skierowane do całej społeczności szkolnej (dzieci, pedagodzy, rodzice). Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych oraz realizowanych przez młodzież, które są skierowane do grup rówieśniczych. Realizacja programów	Gmina Czerwin Placówki oświatowe Policja Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe	Ilość zrealizowanych programów. Kwota środków finansowych.

profilaktycznych dla różnych grup zawodowych i różnych grup społecznych.		
4.Przeprowadzanie kampanii informacyjno-edukacyjnych, które przybliżą negatywne skutki spożywania substancji psychoaktywnych. Organizowanie spotkań edukacyjnych oraz warsztatów dla dorosłych, które pozwolą na poszerzenie wiedzy mieszkańców na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. Organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych (koncerty, festyny, happeningi, zawody sportowe) dla dzieci i młodzieży bez udziału alkoholu, które w oparte są na specjalny programach, zaproszonych gościach.	Gmina Czerwin Gminny Ośrodek Kultury Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Zakłady opieki zdrowotnej Policja Placówki oświatowe	Ilość kampanii, spotkań edukacyjnych wraz z liczbą uczestniczących w nich osób. Kwota środków finansowych. Ilość zorganizowanych imprez, na których realizowana była polityka trzeźwości.

6.2. Profilaktyka selektywna

W ramach profilaktyki selektywnej Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii należy podjąć następujące działania na terenie Gminy Czerwin:

PLANOWANE DZIAŁANIA	PLANOWANI REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
1.Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy. Kierowanie i	Gmina Czerwin Policja Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Punkt Konsultacyjno-	Ilość i rodzaj szkoleń, którymi zostaną objęte poszczególne instytucje, organy oraz służby. Kwota środków finansowych.

organizowanie szkoleń dla osób zajmujących się problematyką uzależnień (m. in. pedagogów, wychowawców świetlic, pracowników socjalnych, pracowników Punku Konsultacyjno-Informacyjnego, funkcjonariuszy policji). Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie profilaktyki uzależnień młodzieży dla nauczycieli, którzy deklarują gotowość podjęcia pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą, zatrudnionych w placówkach oświatowych na terenie gminy.	Informacyjny Placówki oświatowe Świetlice	
2.Organizowanie cyklicznych zajęć, szkoleń dla rodziców i opiekunów w celu podniesienia świadomości społecznej w zakresie szkodliwości przyjmowania środków psychoaktywnych, konsekwencji prawnych wynikających z ich posiadania, używania, wytwarzania oraz sprzedawania. Dofinansowanie organizacji młodzieżowych i innych instytucji na terenie gminy realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania	Gmina Czerwin Policja Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Placówki oświatowe	Rodzaj i zakres działań profilaktycznych. Kwota środków finansowych.

alkoholizmowi		
3.Współpraca w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu. Wspieranie zatrudnienia socjalnego, reintegracji społeczno-zawodowej.	Gmina Czerwin Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowy Urząd Pracy	Ilość osób uczestniczących w zorganizowanych zajęciach. Ilość osób, które dzięki podjętym krokom podjęły zatrudnienie. Kwota środków finansowych.
4.Kontynuacja działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w Urzędzie Gminy, którego zadaniem jest informowanie o chorobie alkoholowej, możliwościach leczenia osób uzależnionych, motywowanie ich do terapii oraz pomoc rodzinom z problemami alkoholowymi. Informowanie o adresach miejsc, gdzie można uzyskać pomoc i wsparcie. Udostępnianie materiałów informacyjnych na tematy związane z uzależnieniem.	Gmina Czerwin Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Ilość osób korzystających ze wsparcia specjalistów. Kwota środków finansowych.
5.Organizacja i prowadzenie świetlic, zajęć opiekuńczo-profilaktycznych dla dzieci i młodzieży. Współpraca z innymi placówkami wsparcia dziennego. Dofinansowanie wypoczynku letniego (w tym: obozy, wycieczki itp.) połączonego z realizacją programów	Gmina Czerwin Świetlice Ośrodek Pomocy Społecznej Inne placówki wsparcia dziennego	Ilość dzieci uczestniczących w zajęciach świetlic. Ilość dzieci korzystających z wypoczynku letniego. Kwota środków finansowych.

profilaktycznych dla dzieci z rodzin, w których występuje problem alkoholowy.		
6. Działania na rzecz ograniczania dostępności alkoholu dla nieletnich. Przeprowadzanie bieżących kontroli w punktach sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania warunków sprzedaży tych napojów określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości oraz przepisach prawa miejscowego. Przeprowadzenie szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych. Opiniowanie podań o zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i wydawanie postanowień w tych sprawach. W przypadku wystąpienia zagrożeń, wprowadzanie przez Radę Gminy czasowych lub stałych zakazów sprzedaży napojów alkoholowych.	Gmina Czerwin Policja Ośrodek Pomocy Społecznej	Ilość przeprowadzonych kontroli. Ilość przeprowadzonych szkoleń. Ilość zezwoleń. Ilość zakazów sprzedaży napojów alkoholowych. Kwota środków finansowych.

6.3. Profilaktyka wskazująca

W ramach profilaktyki wskazującej Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii należy podjąć następujące działania na terenie Gminy Czerwin:

PLANOWANE DZIAŁANIA	PLANOWANI REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
1.Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od substancji i środków psychoaktywnych. Wspieranie placówek leczenia uzależnień, w tym m.in. zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów, a w czasach pandemii niezbędnych środków czystości i higieny. Dofinansowanie ośrodków terapii i leczenia odwykowego. Współdziałanie Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz z Posterunkiem Policji w związku z interwencjami domowymi i zjawiskami przemocy.	Gmina Czerwin Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Placówki leczenia uzależnień Policja	Ilość osób, które skorzystają z leczenia i pomocy. Ilość przyznanych dofinansowań. Ilość Niebieskich Kart. Kwota środków finansowych.
2.Udzielanie pomocy psychospołecznej, specjalistycznej, prawnej rodzinom, w których występują problem alkoholowy. Rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o	Gmina Czerwin Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Zespół Interdyscyplinarny Placówki lecznicze Placówki oświatowe Policja	Ilość porad udzielonych w zakresie pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom. Liczba punktów konsultacyjnych, liczba pracowników punktów. Kwota środków finansowych.

możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy. Udostępnianie materiałów informacyjnych na tematy związane z uzależnieniem od alkoholu. Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia oraz kierowanie do leczenia specjalistycznego. Motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie do zmiany szkodliwego wzoru picia.		
3. Organizacja leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od alkoholu. Motywowanie do leczenia. Pomoc finansowa na pokrycie kosztów dojazdu dla osób podejmujących leczenie odwykowe w ośrodkach leczenia odwykowego. Finansowanie opinii biegłego sądowego tj. psychologa i psychiatry w przedmiocie uzależnień. Udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym	Gmina Czerwin Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Organizacje pozarządowe Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Placówki leczenia uzależnień	Ilość osób, które skorzystają z leczenia i pomocy. Ilość porad w zakresie pomocy osobom uzależnionym. Kwota środków finansowych.

RODZIAŁ VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów alkoholowych są środki finansowe budżetu Gminy Czerwin pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, które nie mogą być przeznaczone na inne cele. Zasady finansowania poszczególnych zadań określają Rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów.

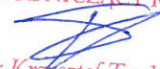
PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Krzysztof Tysza

**HARMONOGRAM
REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA ROK 2022**

Lp	Zdanie do realizacji	Planowany koszt
I.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz pomoc dla rodzin, w których występują problemy alkoholowe. 1. utrzymanie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego	6.000,00 zł
II.	Edukacja publiczna i szkolenia przedstawicieli różnych zawodów w temacie problemów alkoholowych. 1. szkolenia dla osób zajmujących się profilaktyką uzależnień, 2. dofinansowanie kursów specjalistycznych dla nauczycieli, którzy deklarują gotowość podjęcia pracy profilaktycznej z dziećmi,	2.000,00 zł
III.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla młodzieży promującej wartościowy i zdrowy styl życia oraz uczącej umiejętności potrzebnych do życia bez alkoholu. 1. lokalne imprezy profilaktyczne (koncerty, festyny) 2. wypoczynek dla dzieci i młodzieży, 3. programy profilaktyczne dla szkół, 4. zajęcia pozalekcyjne (dyskoteki, konkursy zawody sportowe itp., 5. konkursy plastyczne , 6. spektakle profilaktyczne i inne inicjatywy kulturalno- rozrywkowe,	35.000,00 zł
IV.	Pomoc osobom uzależnionym. 1. koszty dojazdu na leczenie, 2. koszty zabiegów medycznych, 3. Badanie lekarskie psychiatryczno -psychologiczne określające stopień uzależnienia alkoholowego	8.000,00 zł
V.	Wspomaganie finansowe działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zadania z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych. 1. koncerty, zawody sportowe itp., organizowane przez nauczycieli	6.000,00 zł
VI.	Kontrolowanie przestrzegania zasad obrotu alkoholami określonymi w uchwałach Rady Gminy i ustawie o wychowaniu w trzeźwości. 1. szkolenie dla sprzedawców alkoholu	1.500,00 zł
VII.	Zabezpieczenie środków finansowych na wynagrodzenia za udział w posiedzeniach dla członków Komisji RPA.	19.952,09 zł
	Razem:	78.452,09 zł

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Krzysztof Tysza